

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k účinnému prosazování práv v hospodářství digitální společnosti

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na webových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/09)

Zpracování osobních údajů je nezbytnou součástí internetových služeb. Strategie EU pro jednotný digitální trh uznává potenciál technologií a služeb založených na datech být katalyzátorem hospodářského růstu. Takovéto internetové služby se staly závislými na často skrytém sledování jednotlivců, kteří zpravidla neznají povahu a rozsah takového sledování. Dominantní společnosti na těchto trzích mohou být schopné omezovat konkurenci nových společností z hlediska faktorů, které by mohly být přínosné pro práva a zájmy jednotlivců, a mohou ukládat nepřiměřené smluvní podmínky, které zneužívají spotřebitele. Zjevně rostoucí nerovnováha mezi poskytovateli internetových služeb a spotřebiteli může omezovat možnost volby, inovace a kvalitu opatření k ochraně soukromí. Tato nerovnováha může též zvyšovat skutečnou cenu, z hlediska zpřístupňování osobních údajů, a to dalece nad rámec toho, co bychom očekávali na plně konkurenčních trzích.

V roce 2014 evropský inspektor ochrany údajů vydal předběžné stanovisko k soukromí a konkurenceschopnosti ve věku dat velkého objemu. I přes zjevné synergie, jako je transparentnost, odpovědnost, možnost volby a obecný blahobyt, jsme zaznamenali tendenci uplatňovat pravidla EU o ochraně údajů, ochraně spotřebitele, prosazování antimonopolních předpisů a kontrole spojování podniků odděleně. Proto jsme zahájili debatu o tom, jak by bylo možné cíle a normy EU uplatňovat uceleněji. Toto nové stanovisko uvádí, že strategie pro jednotný digitální trh představuje příležitost k jednotnému přístupu a doplňuje předběžné stanovisko z roku 2014 o několik praktických doporučení orgánům EU ohledně způsobu nápravy dané situace. Věnuje se rostoucím obavám z toho, že koncentrace na digitálních trzích by mohla poškozovat zájmy jednotlivců jako subjektů údajů a spotřebitelů.

Orgány a instituce EU a vnitrostátní orgány musí při provádění právních předpisů EU prosazovat práva a svobody stanovené v Listině základních práv EU. Několik z uvedených ustanovení, včetně práva na soukromí a ochranu osobních údajů, svobodu projevu a nediskriminaci, je ohroženo normativním chováním a standardami, které nyní v kyberprostoru převládají. EU již disponuje vhodnými nástroji pro řešení narušení trhu, která poškozují zájmy jednotlivce a společnosti obecně. Řada praktik na digitálních trzích může porušovat dva či více platných právních rámců, přičemž každý je založený na „spravedlnosti“. Stejně jako několik studií z posledních měsíců vyzýváme k intenzivnějšímu dialogu, výměně poznatků i ke spolupráci mezi orgány, které mají na starosti regulaci chování v digitálním prostředí. Rovněž zdůrazňujeme, že je třeba, aby EU vytvořila podmínky pro činnost on-line i off-line, které podporují práva a svobody zakotvené v listině.

Toto stanovisko proto doporučuje zřízení informačního střediska pro prosazování práv v digitálním odvětví EU, tedy dobrovolnou síť regulačních subjektů, kde mohou sdílet informace, dobrovolně a v rámci svých příslušných kompetencí, o případech možného zneužívání digitálního ekosystému a neúčinnějším způsobu jejich řešení. To by měly doplnit pokyny k tomu, jak by regulační orgány mohly jednotným způsobem uplatňovat pravidla pro ochranu jednotlivce. Doporučujeme též, aby orgány EU prostřednictvím externích odborníků zkoumaly vytváření společného prostoru – prostoru na internetu, kde by jednotlivci mohli v souladu s listinou vzájemně komunikovat, aniž by je někdo sledoval. A nakonec doporučujeme aktualizaci pravidel týkajících se způsobu, jakým orgány provádějí kontrolu spojování podniků, s cílem lépe chránit soukromí, osobní údaje a svobodu projevu na internetu.

I. ZAHÁJENÍ DISKUSE

1. Základní informace a struktura stanoviska

V předběžném stanovisku z roku 2014 k soukromí a konkurenceschopnosti ve věku dat velkého objemu (dále jen „předběžné stanovisko“) jsme srovnávali právní rámce EU pro ochranu údajů, hospodářskou soutěž a spotřebitele

a dospěli jsme k závěru, že v souvislosti s digitálními trhy existuje několik zjevných synergií⁽¹⁾. Předložili jsme orgánům EU několik možných doporučení, která byla zdokonalena po semináři pořádaném evropským inspektorem ochrany údajů v červnu 2014⁽²⁾, a to:

1. lépe pochopit „hodnotu“ osobních údajů na digitálních trzích a přezkoumat přístupy k analýze trhu, zejména v souvislosti s internetovými službami propagovanými jako „bezplatné“, s retrospektivní či *ex-post* analýzou dopadu rozhodnutí v oblasti prosazování práv;
2. zvážit, jak podporovat technologie zvyšující ochranu soukromí jako konkurenční výhodu;
3. přezkoumat právní předpisy EU a význam pro digitální trhy 21. století;
4. zvážit praktické kroky pro spolupráci mezi orgány, včetně užšího dialogu a společných šetření.

VI. ZÁVĚR

Lidská práva byla vytvořena jako prostředek, který jednotlivcům zajišťuje ochranu před zásahy státu. Antimonopolní předpisy vycházejí z politických rozhodnutí ve prospěch celé společnosti znemožnit monopolům zneužívat moc. Práva spotřebitelů vznikla jako ochrana před obchodníky používajícími zneužívající praktiky.

Příležitosti ke zvýšení produktivity a konektivity, které poskytují data velkého objemu, by měly doprovázet opatření zajišťující ochranu dat velkého objemu. EU v posledních letech dosáhla významného prvenství ve snaze stimulovat „závod do vrchu“ v oblasti norem ochrany soukromí v digitální oblasti. Obecné nařízení o ochraně údajů je měřítkem pro ochranu osobních údajů v digitální ekonomice. EU však může pro digitální ekonomiku a společnost založenou na hodnotách EU udělat více prostřednictvím nástrojů k zajištění produktů a služeb, které chrání soukromí a základní práva. Vyšší transparentnost, spravedlivé zacházení, efektivní možnost volby, neexistence omezování přístupu modelů, které nejsou založené na sledování, na trh představují zcela kompatibilní a vzájemně se doplňující cíle.

Strategie pro jednotný digitální trh je tou správnou příležitostí pro EU snažit se uvedených cílů jednotně dosáhnout. Účinné prosazování stávajících právních předpisů EU má prvořadý význam. Domníváme se, že naše doporučení týkající se informačního střediska pro prosazování práv v digitálním odvětví společně s ucelenějším přístupem ke koncentraci a propagaci společné oblasti založené na hodnotách EU, by byly významným krokem vpřed. V době, kdy na celém světě vznikají právní předpisy o ochraně údajů a soukromí, by to měla být platforma pro větší propojování s jinými regiony světa umožňující intenzivnější dialog a spolupráci se všemi zeměmi, které stojí před stejnou digitální výzvou.

To však není konečné slovo v této diskusi. Evropský inspektor ochrany údajů hodlá dále usnadňovat diskuse a pomáhat eliminovat oddělená řešení jednotlivých otázek, která představují překážku pro ochranu zájmů a práv jednotlivce.

V Bruselu dne 23. září 2016.

Giovanni BUTTARELLI

evropský inspektor ochrany údajů

⁽¹⁾ Předběžné stanovisko evropského inspektora ochrany údajů k soukromí a konkurenceschopnosti ve věku dat velkého objemu, interakci mezi ochranou údajů, právními předpisy o hospodářské soutěži a ochranou spotřebitele v digitální ekonomice, březen 2014.

⁽²⁾ „Zpráva ze semináře o soukromí, spotřebitelích, hospodářské soutěži a datech velkého objemu konaného dne 2. června 2014“; <https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/consultation/Big%20data>.